

Innhold

Forord	11
1. Innledning	13
<i>Åse Kari H. Wagner og Hildegunn Støle</i>	
Om denne boka	14
Referanser	18
2. Rammer for PIRLS 2021	19
<i>Åse Kari H. Wagner og Olaug Strand</i>	
Innledende om PIRLS 2021	19
Lesing i PIRLS	21
Hvilke data samles inn i PIRLS?	26
Det norske utvalget	28
Gjennomføring av PIRLS 2021	30
Oppdatert design	31
Rapportering i PIRLS	32
Referanser	32
3. PIRLS 2021. Hovedresultater i lesing	34
<i>Åse Kari H. Wagner, Knud Knudsen, Olaug Strand og Hildegunn Støle</i>	
Innledning	34
Norske resultater i PIRLS 2021	35
Norske resultater i et internasjonalt perspektiv	36
Utvikling i leseprestasjoner i de nordiske landene	39
Resultater fordelt på mestringsnivåer	40
Jenter presterer bedre enn gutter	42
Elever med færrest hjemmeresurser taper mest	44
Mindre variasjon mellom skoler i Norge enn i de fleste andre landene.	46
Større språklig mangfold siden 2016.	47
By og land	49
Norske, finske og svenske elever leser litterære tekster og informasjonstekster like godt.	50
Forståelsesprosessene informasjonsuthenting og vurdering	51
Oppsummering og drøfting	51
Referanser	52

4. Elevane sine haldningar til lesing og lesevanar på fritida	55
<i>Hildegunn Støle og Olaug Strand</i>	
Innleiing	55
Metode	60
Resultat	60
Korleis heng SØS, leseglede, lesevanar, lese sjølvtilitt og leseprestasjon saman?	68
Oppsummering og diskusjon.	69
Avsluttande tankar.	72
Referansar	73
5. Betydningen av hjemmemiljø for elevenes leseresultater.	77
<i>Olaug Strand og Åse Kari H. Wagner</i>	
Innledning	77
Hjemmets læringsmiljø	79
Hjemmets vekt på literacy	80
Metode	81
Resultater	82
Oppsummering	96
Referanser	97
6. Skolemiljø – leseprestasjon på elev- og skolenivå	100
<i>Olaug Strand og Knud Knudsen</i>	
Innledning	100
Metode for analyser.	102
Læringsmiljø	102
Fellesskap	105
Skolens rammebetingelser	111
Skolens sosioøkonomiske sammensetning	112
Har skolens sosiale sammensetning særlig betydning?	114
Oppsummering og diskusjon.	117
Referanser	118
7. Norsk lærarane i PIRLS: situasjonen i 2021, trendar og samanhengar med elevane sin prestasjon i lesing.	121
<i>Toril Frafjord Hoem og Hildegunn Støle</i>	
Innleiing	121
Metode	124
Resultat med diskusjon.	125
Lærarsamarbeid.	137
Forutsetningar for god leseundervisning.	139
Oppsummerande tankar.	140
Referansar	141

8. Kva kan PIRLS fortelje oss om elevar med svake leseprestasjonar og leseundervisninga dei møter?	145
<i>Margunn Mossige og Kjersti Lundetrø</i>	
Innleiing	145
Metode	146
Resultat	148
Skolen og kompetansen	157
Sluttkommentar	161
Referansar	162
9. Tilpasset opplæring for elever med svake leseprestasjoner på femte trinn. En kvalitativ studie	164
<i>Marit Aasen</i>	
Innledning	164
Metode for datainnsamling	169
Resultat	170
Oppsummerende diskusjon	175
Referanser	177
10. Tekstene i PIRLS 2021. Hvor godt liker elevene tekstene, og hvordan presterer de på oppgavene?	180
<i>Åse Kari H. Wagner, Hildegunn Støle, Toril F. Hoem og Njål Foldnes</i>	
Innledning	180
Tekster i PIRLS 2021	182
Elevenes engasjement og leseprestasjoner	189
Metode	189
Resultater	190
Oppsummert om engasjement og prestasjoner	196
Oppgaveformat og prestasjoner	198
Forståelsesprosesser og prestasjoner	199
Oppsummering og avsluttende drøfting	200
Referanser	201
11. Leseprøve på papir og digitalt: Hva viser PIRLS 2021?	203
<i>Hildegunn Støle, Anne Mangen og Njål Foldnes</i>	
Innledning	203
Forskning og teori	205
PIRLS 2021	208
Metode	210
Resultater	211
Oppsummering og drøfting	216
Referanser	220

12. Mulige drivkrefter bak nedgangen i leseforståelse hos norske tiåringer	224
<i>Knud Knudsen, Olaug Strand, Åse Kari H. Wagner og Hildegunn Støle</i>	
Innledning	224
Metode	225
Analyse og resultater	232
Betydningen av covid-19-pandemien	235
Sammenfatning og utsyn	237
Referanser	238
13. Implikasjoner av funn frå PIRLS 2021	242
<i>Hildegunn Støle og Åse Kari H. Wagner</i>	
Referansar	247
14. Vedlegg	249
<i>Trond Hadland</i>	
«Den tomme blomsterpotta»	249
«Haier»	253
«Kvar er honningen?»	256
Forfatteromtaler	261